

'ಅಪ್ಪ ನಾನು ಒಂದು ಮನೆ ಕೊಂಡೊಂಡು ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಬಾಕಿ ಇದೆ ಎಂದಳು. ನಾನೇ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅಂತ ಕೇಳಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಅನಂತರ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ನನ್ನ ನಿವೃತ್ತಿ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೂ ಕೋಪ ಬಂದರೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರು ನನ್ನ ರಕ್ತ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ನನ್ನ ಫಾರ್ಮ್‌ಹೌಸ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಥೆ ಈಗ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿತು.

ಫಾರ್ಮ್‌ಹೌಸ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡಿದ? ಎಂದು ಕೇಳಲಾರದೆ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಕೇಳಿಯೆ ಬಿಟ್ಟು. ನಾನು ಇರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳ್ಮೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾದ ತಮ್ಮ 'ಅಣ್ಣ ಈ ಕಾಲದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಹಾಗೇನೇ. ನಾವು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಂತ ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಕೈ ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಾವು ಸಾಯೋವರೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಬೇಕೇನು? ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಕಷ್ಟ ಆಗುತ್ತೆ' ಅಂದ.

'ಈಗ ನನ್ನನ್ನ ಏನು ಮಾಡ್ಬೇಕು ಅಂತೀಯೆ?' ಎಂದೆ. 'ಅಣ್ಣ ಅವರೂ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ. ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಲಾ? ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಪಿಂಚಣಿ ಬರುತ್ತೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿನಗೂ ಅತ್ತಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಏನೇನು ತೊಂದರೆಗಳು ಬರುತ್ತೂ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ. ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಯಾರು ಬರ್ತಾರೆ?' ಅಂದ. ನಾನು ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಮಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಿದೆ. ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಪಾಠಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ತೇಜಸ್ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಾಗ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಫಾರ್ಮ್‌ಹೌಸ್ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ 'ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹಣ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ' ಎಂದಿದ್ದೆ. 'ಡ್ಯಾಡ್, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಫಾರ್ಮ್‌ಹೌಸ್ ಮಾಡೋ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿದೆ ನಿಮಗೆ? ನನಗೆ ತೀರಾ ಹಣದ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ' ಎಂದ. ನನಗೆ ಕೋಪ ಬಂದರೂ ತಡೆದುಕೊಂಡು 'ತೇಜಸ್, ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ದುಡಿತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನ ಹಣ ಕೇಳಿದ್ದೀನಾ?' ಎಂಬುದಿಟ್ಟೆ. ತೇಜಸ್ 'ಅದಿತಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಪೈಸೇನೂ ಕೊಡ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಮೇಕಪ್

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ. ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದ. ನಾನು ಈಗ ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಮರುದಿನ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ ದಮಯಂತಿ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು, 'ಅಲ್ಲಮ್ಮ ನಾನು ನಿವೃತ್ತಿ ಆಗಿ ಬಂದಿರುವ ಹಣವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ?' ಎಂದೆ. 'ಅಪ್ಪ ನೀವು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಆದ ಮೇಲೆ ನಿಮಗ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಹಣ' ಎಂದು ಬಿಡುವುದೇ. ನನಗೆ ತೇಜಸ್ ಕೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಯ್ದುಡುತ್ತಿದ್ದು 'ಅಲ್ಲಮ್ಮ ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ನೀವು, ನಮಗೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೋ? ಇಲ್ಲ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕೋ?' ಎಂದೆ 'ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಮನೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿದೆ' ಎಂದಳು. 'ನಿಮ್ಮ ಗಂಡ ಅದೇ ಊರಿನವರು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಇರುವಾಗ ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಮನೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. 'ನಾನು ಇದೇ ಊರಿನವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ವಿಷಯ. ನಾನು ಈ ಊರಿನವಳಲ್ಲವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಕೊನೆವರೆಗೂ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಇರ್ತಾನೆ ಅಂತ ಏನು ಗ್ಯಾರಂಟಿ? ನಾಳೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಆಧಾರ ಇರಬೇಕಲ್ಲ?' ಎಂದಳು. 'ಓಹ್! ವಿಷಯ ತೇಜಸ್‌ಗಿಂತ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೆ ಇದೆಯಲ್ಲ?' ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಫೋನ್ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ.

ಮಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದ ದಮಯಂತಿ

ಎರಡು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ದಮಯಂತಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಳು. ದಮಯಂತಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಎತ್ತಲಾರದೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಮಗು ಥೇಟ್ ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆಯೇ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಜಾನ್‌ನಂತೆ. ಮಾವ, ಮಗುವನ್ನು 'ಹಾಯ್ ಹಲೋ ಕನ್ನಡ ಬರುತ್ತ?' ಕೇಳಿದರು. 'ಬರುತ್ತೆ' ಎಂದಳು. 'ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಬಿಡಮ್ಮ. ನೀನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೆ ಇದ್ದುಬಿಡಬಹುದು' ಎಂದರು. ನಾನು 'ಬೈದ ಬೈ ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?' ಎಂದಿದ್ದೆ ತಡ 'ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಾನ್' ಎಂದಳು. 'ಓಹ್! ಹೌದಾ? ಮೊದಲು ಬಂದಾಗ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿತ್ತಲ್ಲ?' ಎಂದೆ. 'ಈಗ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಾನ್ ಅಂತ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ' ಎಂದಳು ದಮಯಂತಿ. ಸಾವಿತ್ರಿ 'ದಮಯಂತಿ, ಮಗ್ಗ ಯಾಕಮ್ಮ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ?' ಎಂದರೆ, 'ಇಲ್ಲ ಅವು ಜಾನ್ ಹತ್ತಿರಾನೆ ಇದ್ದಾನೆ' ಎಂದಳು. ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೆವಲ್ಲ' ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ದಮಯಂತಿ ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದಾದ ಮೇಲೆ ಸೋಫಾ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ

ಒರಗಿಕೊಂಡಳು. ನಾನು ಕುರ್ಚಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಪುಟ್ಟ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ದಮಯಂತಿ ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಜಡೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೂ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಮಾತು ಕಥೆಯಾದ ಮೇಲೆ ದಮಯಂತಿ ಅಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋದಳು. ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದೆ. ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಸ ಮತ್ತು ಮೀನು ಎರಡನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ರಾತ್ರಿಗೆ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಳು.

ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಊಟ ಬಡಿಸುತ್ತ ದಮಯಂತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ದಮಯಂತಿಗೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ ಊಟದ ಮಧ್ಯೆದಲ್ಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ 'ಅಮ್ಮ...?' ಎಂದು ಅಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ದಮಯಂತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡೆವು. ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತ, 'ಏನು ದಮ್ಮೂ... ಏನಾಯಿತ್ತು?' ಎಂದರು. 'ನಾನು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದೀನಮ್ಮ' ಎಂದಳು. ನಮಗಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೆ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಶಾಕ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನನ್ನ ಮಾವ 'ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ' ಎಂದು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟಳು. ದಮಯಂತಿ 'ನನಗೂ ಜಾನ್‌ಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅವರ ಕಲ್ಲರೇ ಬೇರೆ. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಲರೇ ಬೇರೆ. ವಿಚ್ಛೇದನ ಆಗಿಹೋಯಿತು' ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ನಾವಿಗೇ ಅವಳು ವಿಚ್ಛೇದನ ಆಯಿತು ಎಂದಿದ್ದೆ ಮಾತು ಬರೆದೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆವು.

ಮಾವ ಆಗಿದ್ದು ಆಗೋಯಿತು. ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಮ್ಮ' ಎಂದರು. ಕಣ್ಣೀರು ಒರಸಿಕೊಂಡ ದಮಯಂತಿ 'ಇಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ. ಒಂದು ಮನೆ ಬೇರೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ. ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ನೀವು ಆಗಾಗ ಬರ್ತಾ ಇರಿ. ತೇಜಸ್ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ' ಎಂದಳು. 'ಹೌದು! ತೇಜಸ್ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ?' ಎಂದರು ಮಾವ. 'ಅವು ಚೆನ್ನಾಗೆ ಇದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವು ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳ್ತಾ ಇಲ್ಲ' ಎಂದಳು. ಮಾವ ಮತ್ತೆ 'ಅಯ್ಯೋ ರಾಮ! ಅದೇನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಮ್ಮ' ಎಂದರು. 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ನೆಂಟರು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳಾ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಗಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೇಕಪ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲ್ಲ' ಎಂದಳು. ಅನಂತರ ನೀವೇನೂ ಯೋಚನೆ